

AZ ÉSZAKI FAL (II.)

Regény

DRAGAN VELIKIĆ

6.

Amikor azon az októberi késő délutánon a Trieszt felől érkező, Wurmbrandt nevű vaporetto behajózott a pólai kikötőbe, a fedélzeten álló fiatalember, hosszú, fekete pelerinnel a vállán, mely öltözék némi jezsuita szigort kölcsönzött megjelenésének, a kikötőgáttól jobbra emelkedő dombokra mutatott.

A Galambdúc, mondta a gesztenyés hajú lánynak.

Ő, a lány, a hajó vaskorlátjába fogódzva, ott állt mellette. Továbbra is az öböl mélyét fürkészve válaszul csak bólintott. A tenger nyugodt volt, akárcsak azon a reggelen, amikor a hajó a Liffey sötét tükrén siklott velük a tenger felé, s ők a fedélzetről néztek vissza a távolodó North Wall állomás alacsony homlokzata felé.

Csupán három hete voltak úton, a lánynak mégis olybá tetszett, hogy hónapok teltek el, s a városok füzére, melyeket a húsz-egynéhány nap alatt láttak, hosszabb volt annál a rózsafüzérnél is, amelyet éveken át az ujjai között morzsolgatott fatornyos hazájában, Gallowayben, Írország nyugati partvidékén.

Amint a hajó a mólóhoz simult, az utasok türelmetlenül tolongva megindultak a kikötőhídon, amely enyhén a part felé lejtett. Noha egy kukkot sem értett az egyébként dallamos nyelvből, a lánynak azért a mindenfelől röpködő köszöntő szavak éppolyan jólestek, mintha nekik szóltak volna. A fedélzeti körpadról felkapta az öblös kalapdobozt, a fiatalember pedig a hatalmas bőrönd súlya alatt megtántorodva, óvatosan megindult a pallón lefelé. A mólón kiváltak a sokaságból, s úgy várták, hogy valahonnan előkerüljön Artifoni úr.

A parti villanyfények alatt a házak körvonalai élesebben rajzolódtak ki az esti szürkületben. A móló túlsó végén ekkor egy férfi tűnt fel zöld esőköpenyben. Karjait széttárva, gyors léptekkel közeledett.

Isten hozta önöket, mondta, s kezet csókolt a szótlan lánynak. – Remélem, jó tengerük volt.

Körülnézett a mólón, majd odaintett egy hordárt. Mielőtt elindultak volna a városközpont felé, a fiatalember megkereste tekintetével a kikötőgát fölött, a dombon álló magányos házat, amerre már a külváros fényei égtek.

Artifoni úr megdicsérte a fiatalember olasz tudását, majd hozzátette azt is, hogy a helyi lapok reggel hírt adtak érkezésükről. A Berlitz-iskola pólai tagozatában már folyik a tanítás. Ő maga két nap múlva visszatér Triesztbe. Pólában Alessandro Francini Bruni úr, a helyettese marad.

A lakás közel van, no de ha úgy kívánják, kocsiba ülhetünk, készségeskedett Artifoni úr.

Nem, nem, tiltakozott a fiatalember. – Jólesik majd egy kis séta.

Artifoni úr bement a hordárnak a lakcímet, ők hárman pedig megindultak a riván, hogy azután mindjárt az első sarkon jobbra forduljanak. A park mellett haladtak. A fiatalember hallgatagon szemlélte a túloldali házak homlokzatait. Amikor a kőkapuhoz értek, váratlanul fölragyogtak a korzó fényei. Artifoni úr egy pillanatra megállt, s közölte, hogy ez itt a Porta Gemini, de mindössze húsz-egynéhány méterrel odébb megmutatja majd a Herkules-kaput, a város legrégibb műemlékét.

Átjutva a korzón Artifoni úr odamutatott a Porta Aureára, ettől a római műemléktől jobbra pedig egy háromemeletes saroképületre.

Az iskolánk, mondta. – Olyan ötven méterre innen, erre, a Via Giulián van az önök lakása.

A fiatalember megjegyezte, hogy a városban, úgy látszik, sok a kapu. No de azért-e, hogy Pólába többen jöjjenek, vagy hogy inkább elmenjenek az emberek, kérdezte Artifoni úrtól.

Ő csak megcsóválta a fejét, s a kérdést válasz nélkül hagyta.

A Via Giulián levő lakás két tágas szobából és konyhából állt, az árnyékszék kint volt a folyosón, a lépcső mellett. Kályha nem volt, de Artifoni úr a vendégek gondterhelt pillantásait azzal szerelte le, hogy Isztriában igen enyhék a telek.

Amikor magukra maradtak, a lány kinyitotta az ablakot, s elnézte a járókelőket meg a Via Giulián csilingelő villamosokat. A fiatalember idegesen sétált fel s alá a félig üres szobákban, és cigarettázott.

Azóta, hogy búcsút intettek a North Wall állomásnak, csupa váratlan esemény történt velük. Mint amilyen az a bizonyos találkozás a rendőrséggel, amikor a férfi belekotyogott a részeg angol tengerészek szóváltásába, s emiatt bekísérték. Az ifjú pár csupán Zürichig akart eljutni, közben idáig sodródtak, ebbe a zugba, amely a vaporetto fedélzetéről valóban isten háta mögötti helynek látszott.

Összebújva feküdtek a sötétben, a hideg szobában. A fiatalember hosszú ujjai végigsiklottak kedvesének telt vállán, karja hosszán, majd a flanel hálóing alá furakodtak. Szerette így, szó nélkül, simogatni a lány hamvas bőrét. Mielőtt a teste fölé hajolt, még egyszer az eszébe villant az a dombon álló magányos ház, kikötőtágat mögött.

A Pidgeon Hous, sepegte. A Galambdúc.

A lány benyúlt a fiú alsónadrágjába, s megmarkolta a lüktető hímtagot.

Zihálásuk betöltötte a szoba sötétjét. Az utcáról már nem hallatszott a villamos robaja. A város elmerült a hosszú, üres, vidéki éjszakában.

A két test lassú ütemben hullámozott. Ugyanakkor a fiatalember gondolatai villámgyorsan cikáztak. Egész hadseregek vonultak el téres síkságokon, azután tengeri gályák, tündértermetű lányok Dublin sötét utcáin. A részeges Paddy, a Graftron utcai verklis bibircsókos orra. Apróhirdetés az Irish Timesban: egy onanista titkárnőt keres, aki legépelve verseit. Paddy kintornája elhal a Stephens Green fasoraiban. A cirksusz sárga sátorvára ráborul a felbolydult városra. Oroszlánordítás fagyasztja meg a vért a gyerek nép ereiben. Fekete sziklarögök a Martello-bástya tövében. Meg a tábla: *Csak uraknak. Reggel 9 óra után fürdőruha kötelező.*

S akkor kifújja a levegőt. A lábujjak görcsölnének, a két test egymásba omlik. A fiatalember a hajó orrán, a Gibraltár felirat sárga betűin állítja meg gondolatfutamait. Másokkal együtt, s hosszú sorban, egy ember áll a trieszti riván. A fején szalmakalap. Kíváncsian szemléli őket. Majd köszöntésképpen fölemeli a kezét, s az utasellenőrző sorompóhoz lép.

A férfi a kikötőhídon át feljön a hajóra. A fiú meg a lány a vaporetto fedélzetéről egy másik hajóra lát, amely még az este Argentínába indul. Valahol, a trieszti öböl mélyén, hajókürt rian, s ez emlékezetükbe idézi a Liffey magas rakpartját, mely letűnt népek történelmi bástyaiként lángol a lemenő nap fényében.

Amikor a lány elszunnyadt, a fiú azoknak a gondolatoknak a nyomába eredt, amelyek társnője tudatalattijában lebegtek. A szürkeállományt afféle labirintusnak, folyosórendszernek látta, olyan képek, jelenetek

búvóhelyének, melyeknek az a sorsuk, hogy feledésbe merüljenek, vagy csak részben bocsáttassanak be a kimondandók termeibe.

Hosszan úszkált a sűrű, kocsonyás masszában, mely egy egész világ börtöne, egy világé, amelyet sohasem lehet teljes egészében feltárni, ez még neki sem sikerülhet, pedig széltében-hosszában bebarangolja ezt a birodalmat, melynek neve: emlékezet.

A hosszú evező meg-megcsobban a sötétben.

Ezen az első pólai éjszakán, a Via Giulia 2. harmadik emeleti lakásában gondolta el a szunnyadó emberi agyról szóló elbeszélését, melyet élete alkonyán fog megírni.

Másnap megkereste a Porta Aurea közelében levő Berlitz-iskolát. Nem minden megindultság nélkül fedezte fel, hogy az épület a Szent István-feljáró tövében áll.

Stephen, a hős, mormogja magában, miközben könnyedén megérinti a bejárati ajtó díszvasalását.

Artifoni úr, a trieszti Berlitz-iskola igazgatója, bemutatta a kollégáknak, és ismertette az órarendet. Már-már az összeesküvők titokzatos-ságával, bizalmasra fogva a hangját közli vele, hogy a tanulók között két osztrák–magyar katonatiszt is van, Koppeans úr és Horthy úr.

Hajóutat terveznek a Brit-szigetekre?

Artifoni, rövid gondolkodás után, elnevette magát.

Nem, nem, rázta a fejét tagadóan, válaszul a fiatalember kérdésére.

– Ki sem dugják az orrukat az Adriáról. Még az is sok nekik.

Napos, szeles idő volt. Mivel csak délután voltak órái, a fiatalember, a Szent István-feljárón, az óvárosba vette útját. Az éles kanyart maga mögött hagyva, az Archeológiai Múzeum előtt vezető kavicsos gyalogúton megindult a Citadella felé. Egy pínafa alatt megtalálja azt a pontot, ahonnan pompás kilátás nyílik az öbölre, a domboldali lankákat benépesítő házakra meg a római kori amfiteátrumra.

De erről a helyről nézve, arra, az Arzenálon túl, a kikötőgát mögötti dombokat meg azt a magányos házat is látja. A Galambdúcot. Ha távcsöve volna, szemügyre vehetné a homlokzatát. Távcsövel, persze, mint azon az éjszakán ott Laibachban, amikor a vasútállomás előtti parkban teleszkópon vizsgálgatták a csillagos eget. Leszálltak a vonatról, mert azt hitték, már Triesztbe értek, s csak a váróteremben jöttek rá, hogy a tenger még messze van. A következő vonatindulásig az ismeretlen városban kellett tölteniük az éjszakát. Bőröndjüket leadták a ruhatárban, jómaguk meg egy parki padon várták be a reggelt. A nagy teljesítményű teleszkóp meglétét azonban jó jelnek vették a sokféle galiba

között, amely érte őket, amióta búcsút mondtak a dublini North Wall állomásnak. A csillagok állása sejtelmes verssorokká rendeződött.

Miközben a Citadella tövében álldogál, a fiatalember az öböl szemben levő partján burjánzó bozótos zöld sávján pihenteti rövidlátó szemét. A pinea árnyékában cigarettázik, s első hajóútjukon, a Stanislas öccsével való szökésükön méltázik. Tizenhárom esztendő volt, amikor 1895 júniusában – akkor ő még a Belvedere College-ben tanult – ketten az öccsével elhatározták, hogy megszöknek a mindennapi kötelezettségek elől, és igazi kalandot élnek meg. A dublini öböl egy távoli pontjáig, a Liffey folyó torkolatánál levő Elektromos Művekig, a Galambdúccig akartak eljutni. Megelégtelven az iskolát meg a szigorú jezsuitákat, egy reggel útnak eredtek. Átmentek a Royal csatornán, majd a Tolka folyócskánál északkeletre fordultak, hogy aztán komphajón átkeljenek a Liffeyn, miközben csalódottan vették tudomásul, hogy a hajó egyetlen norvég tengerészének sincs zöld szeme. Minden pénzüket bizskvitre meg ribizliszörpökre költötték, s végül is csak Ringsandig jutottak. A Pidgeon Houstól még néhány mérföld választotta el őket, a nap pedig leáldozóban. S miközben a Dodder folyó közelében, a mezőn, a hazatérésen törték a fejüket, valahonnan egy toprongyos vénember termett előttük. Amikor elvigyorodott, látszott a nagy, sárga lapátfogakból álló főső fogsora, melyben két lyuk sötétlett.

Jónapottal köszönt rájuk, s a szép fiúkról kezdett mesélni, akiknek tiszta, selymes hajuk és fehér kezük van. Azután olyan húszméternyire eltávolodott a réten, kigombolta a sliccét, elővette a nemi szervét, majd néhányszor meglendítette a fehéren világító csököt. Amikor visszatért, folytatta fura mondókáját. Stanislas óvatosan néhány lépésnyire távolodott. Idejében felfedezte a vén kéjenc zöld szemét. A következő pillanatban fejvesztett futásnak eredtek.

Kilenc évvel később hősünk valahol ugyanitt, a Dodder-parti réten csökolta meg először azt a lányt, aki később a felesége lett. Még ott, a Citadella lábánál levő magaslaton állva elhatározta, hogy estére levelet ír Stanislasnak.

A meredek lépcsőn lefelé indult, kijutott a kanyargós Castropol utcára, amely kacskaringósan kígyózik az óvárosban, és a Szent István-feljáróhoz vezet. A korzón megvette a helyi hírlapot, majd beült egy vendéglőbe egy pohár borra.

7.

Olga az első bécsi reggelt a Mollardgasse utcai lakásban szimatolással töltötte. Úgy szaglászta körül a terepet, akár a dúvad. A tus alatt felfrissülve tíz után lépett ki a házból. A közeli Mariahilferstrasse felől építőipari gépek zakatolása hallatszott. Épült a metró, amely majd számúzi a villamost Bécs legismertebb üzletutcájából.

Noha még csak reggel volt, az utcasarkokon prostituáltak ácsorogtak abból a harmadrangú, fajtából, amely nappal is úzi az ipart. A fiatalabbak a közeli Gürtelen ordináltak, s csakis éjszaka. Aztán az évek múlásával húzódtak vissza a mellékutcákba. A Westend Szállóval szemben Olga megpillantott egy öregasszonyt, akinek arca lisztesen fehérlett a púdertől. A rózsaszín vászonnadrág csenevész, vékony lábszárakat takart.

Olga benyitott az újságboltba, az ajtó felett felcsilingelt a csengettyű. A hátsó helyiségből, melyet paraván választott el a bolti résztől, morszákkal a szája körül előbújt a tulaj, szemmel láthatóan reggelizés közben zavarták meg. Olga a szeme sarkából látta, hogy a fémkeretes polcon belgrádi sajtó is van. Cigarettát és egy csomag levélpapírt vásárolt. Az utcára lépve újból meglátta a nénit, most már egy kék overallos, vállas férfival tárgyalt.

A város minden zugában lüktetett a névtelen élet. Olga, az épületek homlokzatait és a járókelőket fürkészsze sétát tett a környező utcákban. Eközben valami csodálatos érzés duzzasztotta keblét, a vágy, hogy eggyé olvadjon a város reliefjével. Ez az érzés napokig nem hagyja el, de az új kulisszák fölött érzett öröm a Bécsben töltött első hét vége felé szorongássá válik, rádöbben, micsoda mérhetetlen szakadék, mekkora távolság választja el egymástól a két színteret, azt, amelyet harminchárom esztendő után odahagyott, s a másikat, amelyikre, pusztán ideérkezésével, még nem is lépett. A Gumpendorfer környéki negyed házai lassacskán kiszorították belgrádi szobájának könyvsorait.

Kora reggel, amikor végigment a föltúrt Mariahilferstrassén, az építőhelyeken olyan emberek kiáltozását hallotta, akik az ő nyelvén beszéltek. Bosznia hadban álló nemzetei, izzadtan és porosan, a gépek zakatolását túlharsogva, Bécs gyomrának egyazon árkaiból válaszoltak egymásnak.

Első bécsi hetük végén Olga és Andrej fölfedezték egyévi különélésük nyomait. Miként az ugyanahhoz a szigetcsoporthoz tartozó két szigeten, a növényzet nem különbözött ugyan, ámde egy-egy partszakasszal a

nylt tenger felé fordultak. Ezeken a partokon pedig, titokban, mindketten a maguk csónakját ácsolták.

Egymás mellett feküdtek az ágyban, de a közelgő álom, az elalvás ürügyén, messze jártak gondolatban. Andrej fürgén lépegetett fel egy klementinengassei bérház utolsó emeletére, egy hajópadlóval bélelt, szűk kis padláslakásba.

„Milyen alacsony itt”, mondta Irénnek, s az épp hogy csak kimondott megállapítással egy időben enyhén belebódult a várható érintés gondolatára. A kétéves Ján felnézett játékaik közül az alacsony rekeszből, s kíváncsian vizsgálgatta a vendéget. Andrej egypár gügyörésző szót intézett hozzá. A gyerek elhomályosuló tekintete, meglehetően, őt is megörzi jövőendő élete kitörlődésre ítélt emlékképeinek kollekcijában, ott, ahol a padláslakásban jövő-menő, ismeretlen bácsik gyűlnek. Andrej nem árulta el, mennyire örül, hogy pár nap múlva Belgrádba utazik. Amikor pedig Olgával visszajön, minden másképp lesz. Úgyesen egyengette a visszavonulás útját. A féléves kapcsolat folyamán éppen elég olyan ténnyel hozakodott elő, amelyek alapján Irén szemében ő szerencsétlen embernek látszott, Olgát pedig afféle meddő asszonynak tüntette fel, aki kétségbeesetten kapálódzva siklik lefelé a negyedik évtized balusztrádján. Gavallérosan Olgát három évvel idősebbnek mondta, amivel még csak tápot adott Irén szemérmertlenségének. Igazában egy kissé le kellett lombozni a nőt terveit illetően, oldani az egészségügyi nővér akarati görcsét, akinek friss, kemény testén és huszonöt évén kívül nincs semmije, amire a negyvenegy éves orvossal való idilljét alapozhatja. A vékony ujjacskák, amelyek reggelente a rendelőben a műszert adogatják keze ügyébe, most a mellén babrálnak. A letompított lámpafényben Ján aludt. Irén kéjesen simult Andrejhoz az alacsony, széles matracon. A férfi biztonságban érezte magát ebben az odúban, akárcsak nagybátyjának zvezdarai padlásán valamikor, a serdülés éveiben. Csupán az alvó gyermek arcocskája feszélyezte némileg, a tudat, hogy valamilyen hangként, neszként maga is ott lesz a regisztráltak, a bekódoltak között, amiképpen az ő gyermekkorából is mogorva férfiak hatalmas pannói derengenek. S ezek az arcok csak sok évvel később, már Andrejnak a fúrógéppel lassan köröző keze alatt húzódtak torz grimaszba, mely a szorongás és a félelem grimasza volt.

Olga megfordult álmában. Andrej becsukta maga után a manzárd ajtaját, majd talpával félénken Olga lábszárához ért.

Ami pedig Olgát illeti, reggeli kóborlásai során ő egyre nagyobb körben mozgott, úgyhogy néhány nap múlva már végigsétált a Klementinengas-

sén. Amikor visszatért a mollardgassei lakásba, kötelezően megállt a második emelet fordulóján, s tekintete megállapodott azon a réztáblán, amelyen az állt, hogy: Huber. A véletlen szeszélye folytán Olga valamelyik Remarque-regényből emlékezett erre a névre, a hazátlanná vált hős veszi fel családnévként úgy, hogy megvásárolja egy idegen ember útlevelét. Az igazi Huber a föld alatt nyugszik, az ál-Huber pedig, két kemény borító közé fűzött papírlapokkal megtámogatva, új életet kezd.

Hogy ne szívjá a Mariahilfer utcai építőhely porát, Olga leereszkedett a párhuzamos Gumpendorfer utcába, amely kanyarogva köti össze a Gürtel meg a Ringet, a városmag tágabb és szűkebb gyűrűjét. Miközben a Gumpendorfer utcai üzleteket járta, már magán a Gürtelen felfedezett egy szürke, barokk utánzatú lakóépületet. Pompájával, cikornyás homlokzatával, ablakrainak sűrű klaviatúrájával valósággal kirítt az egyhangú környezetből. Abban az időben, amikor épült, a környék minden bizonnyal elegánsabb volt, de most, a VI. és a XV. kerület határán groteszkül hatott új környezetében. Akárcsak az emberek, hirtelen maga is valamiféle ismeretlen színen találta magát.

Olga azon az estén megemlítette Andrejnak, micsoda barokk palotát fedezett fel a Gumpendorfer meg a Gürtel sarkán. Az infektológia-tankönyvvel a kezében a férfi szórakozottan bölintott. Napközben a pácienseinek szájüregébe, éjszaka pedig a tankönyv sűrű betűsoraiba mélyedve nem sok köze volt a külvilághoz. S tudatának csupán egy csücskével sühintotta meg az Irén padláslakásához vezető meredek lépcsőt. Majd sebtében utánaszámolt, hogy mekkora is a távolság a barokk palotától a Klementingasséig, amelynek az eleje a Gürtel másik végén van ugyanabban a magasságban.

Miután megzavarták az olvasásban, Andrej bágyadtan elmosolyodott. Mintegy mellékesen hozzáfűzve közölte Olgával, hogy minden pénteken este egy ember jön a rendelőbe, s elviszi a kihúzott agyarakkal teli hordót.

Duzzadt szemei, a ráncok sűrű pókhálójával a sarkaikban, már az eljövendő betegség nyomairól árulkodtak. Az idő homokórája lassacskán a vesékbe ürítette tartalmát.

Eh, Bécs – kezdte, egy pillanatra eltűnődve –, az a pácienseim nyála, hidak és tömések.

S boldogan nyugtázta magában azt az anatómiai tökélyt, mely arcjával palástolja a gondolatot.

Olga, a kinyitható rekamié karfájára emelve a lábát, a fotelban ült. A sárga indiai vászomból készült nyári szoknya alatt kirajzolódott jó idomú,

hosszú lába. A felesége erőteljes, de karcsú teste nyugtalanná tette Andrejt, egy szempillantás alatt eláradt benne a vágy. Letette a könyvet. A másodperc egy töredékéig megvillant a fehér sebhely Irén hasán.

Jövő szombaton vacsorára vagyunk hivatalosak Tiborékhoz, mondta, és felkelt a rekamiéról.

Megállt Olga mellett, s mindkét kezével könnyedén a vállára tenyerelt. Az asszony ráismert az intonációra. Megmozdult a fotelben, s ujjai a férfi lágyékára siklottak. Egy pár pillanat még, s megmarkolja a duzzadt szondát, s a testébe mélyeszi.

De hát a nyílt tenger felé néző partok a szeretkezés után sem kerültek közelebb. A két kimerült test átengedte magát a jótékony álomnak. Ott pedig még messzebb voltak egymástól.

BORBÉLY János fordítása

(Folytatjuk)